

Na konferenci KONTAKT 2006 byly slavnostně vyhlášeny výsledky soutěže

Co Čech to lidumil?

a ocenění soutěžící, kteří se v jednotlivých kategoriích umístili na prvním místě. Čtenářům Archy nabízíme výběr z výtvarných a literárních prací, které porotu zaujaly.

TUŽKA

Jednou takto na písku
jsem našla modrou propisku.
S propiskou se prima píše
patří ovšem Rómce Miše.

Co teď a co potom ptám se
přiznat Rómce Miše mám se?
Miše je tak velmi smutná
ví jak trpce ztráta chutná.

Miša – Rómka je však prima
není jak se říká líná.
Je to holka jak má být
chce tu s námi v dobrém žít.

Miše tužku chci teď dát
jen se nesmím trestu bát.
Miša mi ji darovala
vesele se přitom smála.

Našla jsem si kamarádku
nechceme mít žádnou hádku.
Budeme si v klidu hrát
vesele se při tom smát.

PRÓZA A POEZIE
Žáci I. stupně ZŠ – 1. místo
Ivanka Stančíková, 9 let, Beroun

JAKÉ TO JE, MÍT JINOU BARVU PLETI

Jmenuji se Patricie Siváková a začínám letos chodit do šesté třídy. Jaké to je mít jinou barvu pleti jsem si uvědomila asi v první třídě. Tam jsem si všimla, že mám jinou barvu pleti než ostatní děti. Někteří mi to dávali škaředě najevo. Nadávali mi dost ošklivě, ani se mi to nechce napsat. A já nevěděla proč. Vždyť jsem se učila dobře, oblečení jsem měla jako všichni ostatní, chodila jsem do hudební školy a do spousty jiných kroužků. Dělal jsem prostě všechno, co ostatní děti. Tak mě tehdy napadlo, že když na sebe naleju mléko, že budu mít stejnou barvu jako ostatní. Mamka mi ale vysvětlila, že na světě nejsou všichni lidé stejní. Existují různé rasy jako černoši, běloši, asiaté a jiné. A každá rasa je jiná. Jak barvou pleti tak povahou. A tak vlastně až ve škole jsem poznala, jaké to je mít jinou barvu pleti. Díky spolužákům, kteří mi to dávali dost často najevo ošklivými slovy. Bylo mi z toho moc smutno, často jsem doma brečela. Pořád jsem si říkala, co všem ve škole na mně vadí. A tak jsem si promluvila s paní učitelkou, která mi moc pomohla. Vysvětlila spolužákům, že se to nedělá ubližovat někomu, kvůli tomu, že má jinou barvu pleti, že se tomu říká rasismus, a je to trestné. No nepochopili to hned, vysvětlování se muselo opakovat, ale nakonec to pochopili, že není důležité jakou má člověk barvu, ale jakou má povahu.

Teď mám spoustu kamarádů, protože už ví, že jsem docela normální holka. Myslím si, že někdy je to těžké, ale doufám, že okolí přesvědčím, že jsem docela normální holka a za to, jakou mám barvu pleti nemůžu. A když se vzájemně budeme chápat a nebudeme se dívat na barvu, ale na povahu člověka, tak se budeme cítit všichni lépe. Jednu výhodu mám. A to takovou, že se nemusím v létě opalovat a jsem krásně hnědá po celý rok.

PRÓZA A POEZIE – Žáci II. stupně ZŠ – 1. místo
Patricie Siváková, 12 let, ZŠ Vítkov

V soutěži **Co Čech, to lidumil!?** byla velmi úspěšná Základní škola Vítkov. Na fotografii jsou její tři oceněné žákyně (v popředí zleva Patricie Siváková, Kamilie Novosadová, Jitka Fajmonová), zástupkyně ředitelky školy Mgr. Romana Fajmonová (vpravo) a náměstkyně ministryně školství Ing. Eva Bartoňová (v pozadí).

Vpravo pohled na výstavku prací na konferenci **KONTAKT 2006** v Čelákovících

Pavλίna Ištoková, 14 let
série fotografií
Dětský klub Zvídálek, Krnov
FOTOGRAFIE, II. stupeň – 1. místo

Rozhodla jsem se, že vyfotím pár foteček ze svého okolí ....

Stefanie - je to moc dobrá kamarádka, mám ji ráda jako svou sestru

Děti tráví volný čas hraním různých her, např. v parku na průlezkách nebo hraním kostek

Není pravda, že Romové nic nedělají, někteří jsou velmi snaživí

Není pravda, že Romové nic nedělají, někteří jsou velmi snaživí

Někteří lidé odpoledne odpočívají

Děti tráví volný čas hraním různých her, např. v parku na průlezkách nebo hraním kostek

Takhle vypadá naše domácnost u nás doma

.... doufám že jste poznali, jak tu Romové žijí.

FOTOGRAFIE, Žáci II. stupně ZŠ – 1. místo – Pavλίna Ištoková, 14 let, série fotografií, Dětský klub Zvídálek, Krnov

POD JEDNÍM SLUNCEM

(úryvky)

Pořád na to musím myslet. Odjel a ani se nerozloučil. To mi vůbec nejde na rozum. Ještě včera si pokařoval na našem dvoře, smál se s mámou kdoví čemu, pochvaloval si boršt, a teď je pryč. Nenechal ani lístek, zato sbalil všechny svoje věci. Znamená to, že se nevrátí. Ale proč? Stalo se něco, o čem se raději nemluví?

...Ivan je Ukrajinec. Vlastně se nejmenuje ani Ivan. Jenomže tak mu říkali u táty v práci, říkal mu tak i táta, když k nám před pěti lety přišel. Před pěti? To bude víc – nejméně sedm, osm let. Tehdy byl na brigádě v zemědělském podniku, kde táta dělá. Sezónní práce skončily, brigádníci se rozprchli a zbyla jen skupinka Ukrajinců. Víza měli až do podzimu a stáli o to tu pracovat. Nevybírali si. Chlév, pole i stavba. Byli ochotni dělat cokoli. Plat týdně na ruku, byt a strava. Žádné velké nároky...

...Už za pár dní se vědělo, kdo je jak a na co šikovný. A když se rozkřikla i výše hodinové mzdy, a na vsi se nic neutají, sepisoval se dokonce pořadník, kdy by měl Ivan, Saša a další u koho na práci být. Asi to nikdo nebral jako pomoc nezaměstnaným Ukrajincům, co je nouze vyhnala do světa. Pro každého to byla zajímavá nabídka, jak za méně peněz pořídit něco, co se už nějakou dobu odkládá. A tak Volod'a se Žanou obkládali koupelny, Duňaša na vypůjčeném šicím stroji nejprve pospravovala ložní vybavení ubytovny, a protože drobné zakázky sousedů dopadaly skvěle, brzy už šila blůzky i šaty do tanečních. Péta rozuměl všem zemědělským mašinám a spravil i to, co se zdálo neopravitelné. Marja se zase nedala vyhodit z chléva, a nakonec se ukázalo, že je veterinářka...

...A zatímco Saša významně a tak trošičku přezíravě dodržoval své kuřácké pauzy, osmělil se Ivan a požádal o silný čaj. Za chvíli drželi s mamkou čajové dýchánky. Vlastně nevím jistě, o čem se ti dva bavili, ale podle letmo prohozených vět určených večer tatkově jsem pochopila, že Ivan se ve skutečnosti jmenuje Igor Černišev, jeho rodina pochází snad z Běloruska, ale nyní žije kdesi u Minsku. A Ivan není žádný šikovný kopáč ani zedník, ani dlaždič, obkladač či zemědělec, ale vysokoškolský profesor estetiky...

„Kamarádi s tmavou pletí“

MALBA A KRESBA – Žáci I. stupně ZŠ – 3. místo – Jakub Moulis, 8 let, Základní umělecká škola Přeštice

LODKY

(úryvky)

...V tu vteřinu se rozrazily dveře a v nich stála Martinina matka: „Přišel ti nějaký dopis...“ Spatřila dívky a strnula... „No to snad není možné!“ rozkřičela se a s každým slovem její hlas stoupal do netušených výšin. „Bohumile, pojď sem! A vy, slečno, okamžitě opusťte náš dům!“ Martina byla jako uštknutá kobrou. Celé tělo bylo ochromené, jen srdce zběsile bušilo, jako by chtělo prorazit hrudník. Učila, jak se Theresa jemně vyprošťuje z jejího objetí. „Nekřičte na ni, prosím, odcházím,“ řekla Martinině matce... Theresa odešla a v místnosti bylo dusno. „Co se tu probíhá stalo?“ zeptal se otec Martiny. „Já ti to povím,“ vpadla do toho jeho žena. „Myslíš, že ta holka, co odešla, byla kamarádka naší Martiny? Ha! Byla to její holka! Naše dcera, které jsme dávaly všechno, která díky našemu snažení měla tak slibně započatý život, se...se...muchluje s tou holkou!“ „Martino, nechceš nám k tomu něco říct?“ obrátil se na ni otec. Po malou se srovnávala s novou situací a sbírala ztracenou vyrovnanost. „Miluju ji,“ odpověděla. Nejupřímnější z upřímných odpovědí rodiče rozběsnila...

PRÓZA A POEZIE – Studenti SŠ – 1. místo Jitka Štollová, 17 let, Gymnázium Vlašim

O „NERASISMU“

(úryvky)

Rozhodně se necítím jako rasistka. Dokonce tohle slovo vnímám jako hrubé, urážlivé. Potupu lidství. Spojuje se mi s nacismem, vyhlazovacím programem druhé světové války, gethy, genocidou. Nedávno jsem svou mamku překvapila větičkou, kterou běžně mezi spolužačkami slýchám. Chtěla jsem si totiž cosi koupit na sebe a bylo potřeba malinko žadonit. A když slib byl nadosah, řekla jsem: „Neboj, moc neutratím, koupím si to u rákosníků.“ „U koho?“ podivila se maminka a z tónu jejího hlasu zněl opravdový údiv. „U čongů,“ dodala jsem snaživě. Nemusím podotýkat, že jsem se nevyhnula hodinové přednášce o rovnosti lidí, o svém velmi urážlivém postoji, nekulturnosti apod. „Prostě to říkám jako ostatní,“ v duchu jsem omlouvala sama sebe. Už ani nevím, po čem jsem to tehdy tak toužila, ale vím, že jsem si začala dávat pozor na maminku. Kupuje tam něco? Jak to říká ona? S údivem jsem objevila, že ona tam nenakupuje.

... Vybavuje se mi vzpomínka na taneční sestry. Sladké tóny valčíků, bílé rukavičky... Řada chlapců, řada dívek a opatrné manipulace, aby náhodou na ni vyšel nebo zase nevyšel ten či onen. Několikrát za večer sestra tančí s Fery Lackem. Docela hezký kluk a tancovat teda umí. O přestávce dokonce přijde k nám třem sudičkám (já, ségra a mamka) a zve nás na džus. Maminka úsměvem ocení jeho milé pozvání a velice elegantně zařídí, už si nepamatuji, co řekla, že Fery s úklonou hlavy odchází a vrhá na nás úsměvy z dálky. Doma následuje neuvěřitelné kázání. Mamča sice ocení, že Ferův snědý obličej je výrazný, čímž přitahuje pozornost, a milý. Nemá sice nic proti tomu, že si s ním ségra třeba jednou za večer zatane, ale... a to jí hlas zpřísní, rozhodně to není na žádný vztah. „Lidé odlišných kultur si jen těžko mohou rozumět.“ Je to tak jednoznačné, že nemusí pokračovat. Před očima mi blikne táborák, jímavá rytmická píseň zpívaná hrdelním hlasem Ferovy sestry Aranky, ruce nad hlavou ve zvláštním propletenci a fantazie obraz doplní tradičním krojem. Tedy alespoň já si představuji, že tradiční rómský kroj je pestrobarevná sukně, šněrovačka, blyštivé mince na řetízích kolem bosých kotníků a čela... A do toho moje maminka. Jemná, drobná, modrooká plavovláska, velice křehká a přitom energická žena, tak trošku patřící do minulého století. Nebo předminulého? Noc a den. Tak velice spojeně vzdálené. Neumím si představit, co by se stalo, kdyby sestra oznámila, že s Ferem chodí, nebo ho dokonce přivedla představit jako přítele. „Nejsem rasista,“ odpověděla bych každému, kdyby se mě zeptal, „a nikdy jsem tak nebyla vychovávána. Vždycky mě doma učili vážit si lidí.“ Ale stačí to?

PRÓZA A POEZIE – Mladí lidé 18-26 let – 2. místo Tereza Hejdová, 19 let, Nové Strašeci

„Opuštěné děti v náhradní nové rodině“

MALBA A KRESBA - Žáci I. stupně ZŠ: 1. místo Klára Netrvalová, 6 let, Základní umělecká škola Přeštice

„Pochopení bourá hranice“

MALBA A KRESBA, Studenti SŠ: 1. místo
Lukáš Bošek, 18 let, Měčín, (kombinovaná technika)

KDO JE JINÝ?

Stále častěji slychávám, že ten či ten jsou jiní,
snad proto jak vypadají, bo za to, co činí.

Tak například:

Na rovníku, kolem tropů, žijí lidé černé pleti,
jedí, pijou, staví domy, vychovávají děti.
Trpí chřipkou, sekají trávu, chovají si dobytek,
ať už malí, nebo velcí, za vším hledají užitek.

Za mořem je velká země, mnozí říkají: „zlatý důl“,
člověk tady pořád spěchá, snad života půl.
Přesto všechno na polích jim, jistě rostou brambory,
kočky mňoukají a psy štěkají, děti chodí do školy.

A na jihu, co je Čína, lidé mají žlutou kůži,
přesto stejně jako jinde, jsou to jenom ženy – muži.
Ráno vstávají, v noci spějí, používají mýdlo,
k tomu aby přežili, potřebují jídlo.

Kdo je jiný, když mi všichni potřebuju sluníčko,
od druhého vzájemně jsme rozdílní jen maličko.
Třeba jednou pochopíme, že svět máme jen jeden,
že každý jsme živý tvor, jména člověk hoden.

PRÓZA A POEZIE – Mladí lidé 18-26 let – 3. místo
Lucie Smetanová, 20 let, Malešov

KLÍČ

Byl jednou pán,
A měl jednou plán.
Šel jednou pryč a zapomněl doma
klíč.

Rychle pak zpátky utíkal
A u jeho domu někdo stál,
Tak šel dál a dál,
Dal dolů hlavu a šel dál,
A pak se schoval za strom
A díval se
Co udělá ten rom.
A on tam jenom stál,
A nic neudělal.
Pán šel se ho zeptat,
Proč tam stál,
A on mu povídal,
Pane já tady čekám,
Aby tady někdo něco nevezal,
A ten pán mu odpověděl:
Děkuji pane,
Už jsem myslel že se něco stane.

Zazvonil zvonec
A básničky je konec.

PRÓZA A POEZIE – Žáci II. stupně ZŠ:
Zvláštní cena poroty
Denis Suchý, 12 let
Dětský klub Zvidálek, Krnov

Literární
příspěvky
byly ponechány
v původním
znění

„Na vozíku“

MALBA A KRESBA – Žáci I. stupně ZŠ: 2. místo
Barbora Jiroušková, 10 let, Základní umělecká škola Blatná

